

Hea Studia Vernacula lugeja!

Seekordse ajakirjanumbri alateema on „Asja uuritakse / All things considered“. Pärandtehnoloogiliste lahenduste uurimine algab sageli asjast – see tähendab esemest, mida tuleb päris lähedalt silmitseda, et saada aimu, kuidas ta on tehtud. Ja isegi mitte silmitseda – vaja on ka kombata, nuusutada, mõnikord isegi keelega katsuda, natuke noaotsaga kangutada, õmbluste vahele piiluda või suisa lahti harutada – juhul muidugi, kui tegemist ei ole muuseumiesemega, millesse sekkumine on lubamatu tegu.

Esemeuurimuse ajaloost meil ja mujal, selle metodoloogilistest üksikasjadest ning tänapäevastest suundumustest räägib käesoleva Studia Vernacula avalugu Tartu Ülikooli etnoloogide **Ester Bardone**, **Maarja Kaaristo**, **Kirsti Jõesalu** ja **Ene Kõresaare** sulest. Ülekaalukas hulk selle numbri lugudest ongi „väliskaastööd“, mille on kirjutanud teiste erialade spetsialistid, kelle uurimisteema haakub pärandtehnoloogiaga. See näitab, et esemeuurijate väli on laienemas ja lõimumas – ning loodetavasti on oma roll selles ka meie ajakirjal.

Kui Ungari uurija **Fruzsina Cseh** kirjutab sellest, kuidas dokumenteerida vankrirattameistrite hääbuvat ametit, siis puupaadiartikli autorid **Ave Paulus**, **Aleksei Kelli** ja **Anti Kreem** otsivad aktiivselt võimalusi samalaadse kaduva kunsti taaselustamiseks, kasutades selleks nii kultuuripärandi kui intellektuaalse omandi regulatsioonide abi. Nii näeme, et pärandtehnoloogiatega positsioon tänapäeva maailmas on kaugel mingist stabiilsusest või ühtsest trendist – nii nagu ka lähenemisviisid selle, kuidas oleks seda kõige otsarbekam uurida, dokumenteerida või praktiseerida.

Tavapärase teoreetilise tõlkeartikli asemel leidub siinses numbris intervjuu Indiana Ülikooli folkloristika ja antropoloogia professori **Jason Baird Jacksoniga**. See on köitev mõttevahetus, mis puudutab nii muuseumiesemete uurimise viise kui käeliste oskuste ja akadeemilise vilumuse võimalikku vastasmõju. Materiaalse kultuuri uuringutes on oluline endale selgelt teadvustada, mis on see, mida täpsemalt uuritakse, ja millised on mõttekad viisid oma uurimisküsimusele vastuse leidmiseks. Ladusa intervjuueerimisoskuse või ülivõimsa fotokaamera abil ei pruugi muuseumiesemetega alati kõige paremini „jutu peale“ saada. Selle intervjuu pealkiri andis täiendpealkirja ka käesolevale ajakirjanumbrile. Asjade uurimine ja arvesse võtmine aitab meil saada kultuurist ja minevikust laiemat pilti kui pelgalt inimeste või kirjalike allikatega töötamine.

Praktikapeegli rubriigis kirjutavad Tartu Kõrgema Kunstikooli Pallas õppejõud **Liina Kool** ja **Veinika Västriku** Muhus kasvanud maalammaste villaga tehtud katsetest, milles läheneti materjalile nii kiude mikroskoobi

all uurides kui põsega nende pehmust hinnates. Uuriti lõnga ja sellest eri vahenditega kootud kangaste omadusi, nagu kokkutõmbumist, karedust ja hõõrdekindlust. Teine põhjalikult isiklikult läbi tunnetatud kaastöö rahvusliku ehituse eriala vilistlaselt **Laur Oberschneiderilt** annab praktilisi näpunäiteid vinnaga salvkaevu korrastamiseks ja vinnasüsteemi taastamiseks.

Ringvaadetes heidetakse **Heldi Ruiso** abiga pilk väliseesti lastele suunatud pärimuslaagri Lõimeleer telgitagustesse, mida valgustavad laagri eestvedajad **Priit-Kalev Parts** ning **Iti Jantra-Metsamaa**. **Liisi Jääts** tutvustab Ants Heina koostatud raamatut „Vanaaja pulm“ ning numbri lõpetab ülevaade TÜ VKA rahvusliku käsitöö osakonna 25 aasta pikkusest ajaloost, mille aitasid kokku panna kõik osakonna tublid taustajõud.

Niisiis jääb selle numbri artiklitest kõlama küsimus: kuidas uurida asju nii, et need ise kõnelema hakkaksid, mitte ainult meie ei „uuriks asja“, et seda oma varem valmis mõeldud narratiivi paigutada? See nõuab harjutamist, kannatlikkust ja püsivust; kiireid eduelamusi pärandtehnoloogia valdkond paraku garanteerida ei saagi. Seda magusamad on selle töö viljad aga siis, kui nad ükskord avaldatud artikli kujul lugemislauale ilmuvad.

Head maiustamist!

Kadri Tüür

Studia Vernacula peatoimetaja

Dear reader of Studia Vernacula!

The thematic subtitle of the present issue is *Asja uuritakse / All things considered*.

Studying the technological aspects of native crafts often means starting from the thing itself – all the aspects of the object under study must be carefully considered in order to grasp how the thing has been made. In addition to being looked at, the thing must also be touched and felt, sniffed at, sometimes even touched with the tongue to get its taste, pried open slightly with the tip of a knife, peeked at between the seams, or even unravelled. Museum items, of course, cannot be treated so intrusively.

The first article in this issue is by ethnology researchers at the University of Tartu, **Ester Bardone**, **Maarja Kaaristo**, **Kirsti Jõesalu** and **Ene Kõresaar**, and it provides an overview of material culture studies in Estonia and abroad with a focus on methodological questions and current trends. Most of the contributors to this issue do not come from the discipline of Native Crafts, but from disciplines and departments closely allied to it. This is a sign that the field of Native Crafts is expanding and reaching out – and we like to think that the existence of *Studia Vernacula* has also played its part in this process.

While **Fruzsina Cseh**, a Hungarian ethnologist, discusses the challenges of documenting the wheelwrights' craft as it stands on the brink of extinction, **Ave Paulus**, **Aleksei Kelli** and **Anti Kreem** address a similarly endangered craft, that of Estonian boatwrights. They ask how it might be possible to revive heritage skills with the aid of regulations in the fields of cultural heritage and intellectual property. As we can see, the position of heritage crafts is far from being the same everywhere in today's world. The same lack of uniformity applies concerning the questions of how they should be documented, researched or practiced.

Instead of our traditional theoretical article in translation, this issue contains an interview with **Jason Baird Jackson**, professor of folklore studies and anthropology at Indiana University. It is an intriguing exchange of thoughts, touching on the question of which research methods are fit for museum items, as well as upon the interconnections between practical craft skills and academic professionalism, in addition to other topics. When we study things it is crucial to determine what exactly the new knowledge we want to obtain is, and which methods make the most sense as ways of finding this knowledge. Fluent interviewing skills or a fancy camera may not be the best means of making objects „talk“. The title of the interview provides the thematic subtitle for the current journal issue too. Considering all things gives us a broader

picture of our culture and of our past than just working with people or written archival sources can do.

There are two contributions in the Practitioner's corner this time. Lecturers in the Textile Department of the Pallas University of Applied Sciences, **Liina Kool** and **Veinika Västriik**, provide an overview of the tests carried out on wool samples from native Estonian sheep breeds. The fibres were scrutinised under the microscope, as well as being rubbed against the cheek, in order to discover their degree of softness. Yarn and textile samples woven with different machines were tested for shrinkage, roughness and friction resistance. The other contribution here is also based on personal experience: **Laur Oberschneider** discusses reconstructing a draw well, and describes his practical experience in making an old draw well usable again.

The Overviews section contains an interview by **Heldi Ruiso** with **Priit-Kalev Parts** and **Iti Jantra-Metsamaa**, leaders of Lõimeleer, a cultural immersion camp for young Estonians living abroad. They tell us of the ideas and activities behind the event. **Liisi Jääts** reviews the book *Vanaaja pulm* (Weddings of the Bygone Days. Selected Texts and Pictures from the Middle of the 16th Century to the Last Quarter of the 19th Century) by Ants Hein. The issue concludes with an overview of the 25-year history of the Estonian Native Crafts Department at Viljandi Culture Academy, compiled by the efficient support team of the department.

Thus the central question of the present issue is: how can we achieve the state of „all things considered“ in such a way that the things themselves can give us information, rather than us simply inserting them into our pre-fabricated narrative? It certainly demands practice, patience, and determination. The field of Native Crafts is not one where one expects quick and easy success, nevertheless the results are all the sweeter once they are served up to us in the form of published articles.

So, treat yourselves!

Kadri Tüür

Editor-in-chief of *Studia Vernacula*